

بسم الله الرحمن الرحيم

آیات الولایه

آیه هفدهم - سوره مبارکه ابراهیم - آیه شریفه ۳۵

وَ إِذْ قَالَ اِبْرَاهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّ اجْنُبْنِي وَ بَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ

و (به یاد آر) هنگامی که ابراهیم گفت: پروردگارا ، این شهر را (شهر مکه آینده را که در آیه ۱۲۶ بقره نیز خواسته) حرمی امن قرار ده و مرا و پسرانم را از پرستیدن بت ها دور بدار. "

تفسیر اثنی عشری:

وَ إِذْ قَالَ اِبْرَاهِيْمُ: و یاد بیاور زمانی را که گفت حضرت ابراهیم علیه السّلام در مناجات. رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا: ای پروردگار من، قرار ده این شهر مکه را ایمن از مخاوف و مکاره تا آنکه گرگ و میش و کبوتر و باز با یکدیگر باشند و اگر کسی خوفی داشته باشد چون به آنجا پناه برد در امان و ضرری به او نرسانند. حق تعالی دعای او را اجابت گردانید و حرم کعبه را مأمن قرار داد بر وجهی که اگر کسی قاتل پدر خود را در آنجا ببیند، نتواند تعرضی به او رساند، و وحوش و طیور آن آسایش دارند در کمال راحتی. فرق میان این آیه و آیه (اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا اٰمِنًا) «۱» آنکه مراد از آیه ثانیه آن است که حق تعالی آن را از جمله بلاد آمنه گردانید، و به آیه اولی آن که: خوف را از آن زایل گردانیده و آن را محل امن و امان قرار داده کأنه قال (هو بلد مخوف فاجعله آمنا).

وَ اجْنُبْنِي وَ بَنِيَّ: و دور گردان مرا و فرزندان مرا. اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ: از این که پرستش کنیم بتان را، یعنی لطف فرما که نزد آن عبادت اصنام اجتناب کنیم و بر آن مستدام باشیم.

در احتجاج «۲» از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام روایت نموده: چون حضرت ابراهیم علیه السّلام فهمید از فرمایش الهی (لا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ)

عهد امامت به ظالمین نمی رسد و مشرکین هم ظالم می باشند چنانچه فرموده (إِنَّ الشَّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) «۱» و دانست که عبده اصنام مشرک و لایق امامت نیستند، پس عرض کرد: خدایا، دور فرما مرا و اولاد مرا از آنکه عبادت اصنام نمائیم. پس هر که عبادت اصنام نماید، لایق امامت نیست.

و در امالی «۲» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلّم قریب به همین مضمون روایت نموده، و در آخرش فرمود: تا منتهی شد دعوت به من و به برادرم علی علیه السّلام و هیچیک بت نپرستیدیم، پس مرا پیغمبر نمود و علی را وصی. صاحب مجمع «۳» فرماید: چون دعای انبیاء مردود نمی شود و لا محاله مستجاب می شود، بنابراین سؤال آن حضرت مخصوص است به کسانی که علم الهی تعلق گرفته که مؤمن باشند و غیر ذات الهی را پرستش نکنند، و خداوند سبحان ابراهیم علیه السلام را اذن فرموده باشد که دعا کند در حق ایشان، پس آن حضرت دعا نموده و دعایش مستجاب شده.

تنبيه: در تنزیه الانبیاء سید مرتضی قدس الله سره فرماید: اگر مخالف، اعتراض کند که به مذهب شما دعای انبیاء مستجاب می شود و ابراهیم علیه السلام دعا نمود (وَ اجْنُبْنِي وَ بَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ) با این حال بسیاری از فرزندان او بت پرست بودند و کریمه (رب اجْعَلْنِي مَقِيْمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي) نیز مناقض قول شما باشد؟

جواب آنکه: مفسران این آیه را حمل نموده‌اند بر خصوص نه بر عموم، و آن شامل کسانی است که در علم الهی مؤمن باشند و پرستش اصنام نکنند تا دعایش مستجاب بوده باشد و بیان نموده‌اند که عدول از ظاهر آیه یعنی عموم به خصوص به دلائل عقلیه و نقلیه واجب است، پس اینجا حمل آیه بر خصوص واجب باشد و قوله (رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ) دافع شبهه است به جواب مذکور؛ چه (من) تبعیضیه مقتضی خصوص است و در میان ذریه او بسیار کس اقامه نماز نموده، به وحدانیت الهی معترف بودند.

منبع: پایگاه های اطلاع رسانی امام علی سلام الله علیه، تدبر، حرم حضرت امیرالمومنین سلام الله علیه، تبیان

معاونت فرهنگی تربیتی

مرکز آموزش های غیرحضوری حوزه های علمیه خاوران

<http://vufarhangi.whc.ir/>